

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"МАКРОЕКОНОМІКА"
для студентів усіх напрямів підготовки
всіх форм навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015

Затверджено на засіданні кафедри політичної економії.
Протокол № 2 від 24.09.2014 р.

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: Кліменко О. М.
Крюкова О. М.

Р 58   Робоча програма навчальної дисципліни "Макроекономіка" для студентів усіх напрямів підготовки всіх форм навчання : [Електронне видання] / уклад. О. М. Кліменко, О. М. Крюкова. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 58 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних, лабораторних та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (самостійну роботу, контрольні запитання), методичні рекомендації щодо оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів економічних напрямів підготовки.

Вступ

У сучасних умовах глобалізації розуміння та аналіз тенденцій розвитку загальноцивілізаційного процесу, теоретичне осмислення трансформаційних перетворень сучасного світу можливо лише за умови глибокого пізнання фундаментальних основ функціонування і розвитку національної економіки.

Навчальна дисципліна "Макроекономіка" є важливою у процесі підготовки фахівців з усіх напрямів підготовки та розрахована на комплексне вивчення, а саме: вивчення теоретичного матеріалу навчальної дисципліни на лекціях, відпрацювання теоретичних питань на семінарських заняттях, а також самостійне вивчення матеріалу.

Питання, які розглядаються у дисципліні "Макроекономіка", мають важливе значення для майбутнього економіста, оскільки дозволяють розкрити механізм функціонування національної економіки на основі макроекономічних теорій, концепцій, моделей, обґрунтованих світовою та вітчизняною наукою й апробованих економічною практикою. Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з економічною літературою, нормативно-правовими актами.

Навчальна дисципліна "Макроекономіка" є нормативною навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" усіх напрямів підготовки всіх форм навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	Нормативна	
Модулів – 2	Усі напрями підготовки цієї галузі знань	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		2-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 144		3-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	34 год	8 год
		Практичні, семінарські	
		34 год	8 год
		Лабораторні	
		–	
		Самостійна робота	
		72 год	126 год
		Вид контролю	
		екзамен	
	4 год	4 год	

Примітка. Співвідношення кількості аудиторних занять до самостійної роботи студентів становить: денної форми – 94 %
заочної форми – 13 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни "Макроекономіка" є розкриття механізму функціонування національної економіки на основі макроекономічних теорій, концепцій, моделей, обґрунтованих світовою та вітчизняною наукою й апробованих економічною практикою і набуття студентами відповідних професійних компетентностей, що забезпечують формування соціально-економічної поведінки.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

вивчення впливу поведінки економічних суб'єктів та економічної політики на обсяг споживання та інвестицій, валютні курси, рівень інфляції, рівень безробіття, торговельний баланс та ін.;

дослідження факторів, які визначають зміну рівня цін і заробітної плати, обсяг грошової маси тощо;

визначення впливу макроекономічної політики на ефективність функціонування національної економіки;

аналіз впливу світогосподарських зв'язків на державні бюджет і борг, платіжний баланс тощо;

дослідження умов, чинників та результатів функціонування національної економіки як єдиного цілого.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес функціонування національної економіки.

Предметом навчальної дисципліни є теоретико-методологічні, методичні та організаційно-економічні аспекти функціонування національної економіки та формування основних механізмів її регулювання.

Навчальна дисципліна "Макроекономіка" належить до циклу природничо-наукових та загальноекономічних дисциплін. Ця навчальна дисципліна є невід'ємною складовою в комплексі економічних дисциплін, що містить політичну економію, мікроекономіку, історію економіки та економічної думки, державне регулювання, соціальну економіку, світову економіку, міжнародну економіку та інші.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

основні категорії та поняття макроекономіки;
систему національних рахунків та її основні макроекономічні показники;

основні індикатори макроекономічної нестабільності;
основні моделі та концепції макроекономічної рівноваги;
споживання, заощадження та інвестиції та їх взаємозв'язок із ВВП;
концепції мультиплікатора та акселератора та їх взаємозв'язок;
роль держави як суб'єкта макроекономічного регулювання;
основні концепції та механізм фіскальної та грошової політики держави;
механізм зовнішньої політики;
основні проблеми ринку праці та соціальної політики;
основні моделі економічного зростання та інше;

вміти:

розуміти економічний сенс та значення основних макроекономічних показників або іншої інформації під час вивчення макроекономічних процесів;

користуватися теоретичними положеннями дисципліни для вирішення практичних завдань щодо аналізу макроекономічної ситуації будь-якої країни;

визначати можливість і подальші перспективи розвитку національної економіки.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
МК 1	Здійснювати аналіз основних макроекономічних показників	Здатність визначати сутність основних проблем і показників макроекономіки, їх взаємозв'язок
		Уміння аналізувати основні макроекономічні показники, їх співвідношення та вимірювання, а також проблеми, що пов'язані з ними

1	2	3
МК 2	Здійснювати оцінювання ключових проблем функціонування основних ринків національної економіки	Вміння досліджувати теоретичні та методологічні проблеми сучасного ринку праці, використовуючи концепції різних наукових шкіл
		Вміння використовувати чинники товарного ринку під час аналізу особливостей функціонування національної економіки
		Здатність характеризувати ключові проблеми розвитку грошового ринку в національній економіці
		Здатність робити аналіз розвитку інфляційних процесів на сучасному етапі розвитку національної економіки
МК 3	Здійснювати аналіз ролі основних суб'єктів господарювання в сучасному економічному кругообігу	Здатність характеризувати доходи і споживання домогосподарств у сучасному економічному кругообігу
		Вміння визначати функціональну роль інвестицій у сучасній економіці
		Здатність визначати рівноважний ВВП в умовах різного рівня зайнятості
МК 4	Здійснювати оцінювання ролі держави в формуванні основних інструментів ефективного функціонування національної економіки	Вміння визначати джерела економічного зростання
		Здатність аналізувати роль держави в економіці та основні функції держави
		Вміння робити обґрунтовані висновки щодо вирішення проблеми рівноваги платіжного балансу

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Аналіз основних ринків економіки

Тема 1. Макроекономіка як наука

1.1. Місце макроекономіки в системі економічних наук. Вступ до макроекономіки. Місце макроекономіки в економічній науці. Макроекономіка як теоретична основа економічної політики. Взаємозв'язок макроекономіки та мікроекономіки.

1.2. Предмет, об'єкт та суб'єкти макроекономіки. Предмет макроекономіки. Економічна система як об'єкт макроекономіки. Сутність економічної політики та її види. Функції макроекономіки. Етапи розвитку макроекономіки. Основні макроекономічні школи: меркантилізм, фізіократи, класична школа, марксизм, кейнсіанство, монетаризм, теорія раціональних очікувань, економіка пропозиції, інституціоналізм.

1.3. Основні проблеми і основні поняття та показники макроекономіки, їх взаємозв'язок. Роль держави у вирішенні основних макроекономічних проблем. Макроекономічна політика та її види. Фіскальна, монетарна, зовнішньоекономічна та соціальна політики. Результативність політики, її залежність від політичних факторів.

1.4. Основні методи макроекономіки. Методологія макроекономіки. Методи дослідження національної економіки. Макроекономічне моделювання. Графічні моделі, їх значення та основні правила побудови. Ендогенні та екзогенні змінні макроекономічних моделей. Номінальні і реальні змінні. Модель кругопотоку. Двосекторна модель. Доходи і витрати. Заощадження та інвестиції у схемі кругопотоку. Державний та зарубіжний сектори у схемі кругопотоку.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

2.1. Система національних рахунків. Національні рахунки як фактологічна база макроекономіки. Методологічні принципи побудови системи національних рахунків (СНС). Основні категорії СНС: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки. Відмінність СНС від балансу народного господарства.

2.2. Валовий внутрішній продукт (ВВП) та валовий національний продукт (ВНП). Методи обчислення ВВП. Тіньова економіка. Поняття ВВП. ВВП та ВНП, їх співвідношення. Вимірювання ВВП та проблеми, що пов'язані з ним. Методи обчислення ВВП: виробничий, розподільчий (за доходами) та метод кінцевого використання (за витратами). Тіньова економіка. Співвідношення між потенційним і фактичним ВВП. Роль цінового фактора у вимірюванні ВВП. Номінальний і реальний ВВП. Показники рівня цін. Індекси цін. Індекс споживчих цін (ІСЦ). Індекс цін виробника. Дефлятор ВВП. Відмінність між ІСЦ та дефлятором ВВП. Зведення номінального ВВП до реального ВВП. Інфлювання і дефлювання.

2.3. *Макроекономічні показники на чистій основі*: чистий внутрішній продукт, національний дохід та зв'язок між ними. Національне багатство.

Тема 3. Ринок праці

3.1. *Зайнятість та безробіття*. Повна зайнятість, неповна зайнятість, надмірна зайнятість та рівень безробіття. Основні види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Причини безробіття. Основні показники використання робочої сили. Повна зайнятість, природне безробіття та потенційний ВВП. Відставання фактичного ВВП від потенційного (розрив ВВП). Закон Оукена та втрати економіки від циклічного безробіття. Соціальні наслідки безробіття.

3.2. *Ринок праці та механізм його функціонування*. Попит, пропозиція і ціна на ринку праці. Класична теорія ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці. Теорія гнучкого ринку праці.

3.3. *Державне регулювання зайнятості*. Державна політика зайнятості населення. Стимулююча політика як метод зменшення безробіття та її інфляційні наслідки. Крива Філіпса про зв'язок між безробіттям та інфляцією в короткостроковому та довгостроковому періодах. Висновки кривої Філіпса для політики зайнятості. Державні програми сприяння зайнятості.

Тема 4. Товарний ринок

4.1. *Сукупний попит*. Сукупний попит, його сутність та відмінність від ринкового попиту. Графічна модель сукупного попиту. Цінові чинники сукупного попиту; причини від'ємного нахилу кривої сукупного попиту. Нецінові чинники сукупного попиту та їх вплив на його криву.

4.2. *Сукупна пропозиція*. Сукупна пропозиція, її сутність. Графічна модель сукупної пропозиції. Класична модель сукупної пропозиції і виробнича функція. Крива сукупної пропозиції в довгостроковому періоді і її переміщення. Крива сукупної пропозиції в короткостроковому періоді. Теорії сукупної пропозиції. Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники сукупної пропозиції.

4.3. *Рівновага сукупних попиту і пропозиції*. Модель AD – AS як базова модель економічної рівноваги. Довгострокова та короткострокова рівноваги. Порушення рівноваги змінами в сукупному попиті та механізми її відновлення. Ефект храповика. "Перегріта економіка". Порушення рівноваги змінами в сукупній пропозиції та механізм її відновлення.

Тема 5. Грошовий ринок

5.1. Механізм функціонування грошового ринку. Грошова пропозиція та грошові агрегати. Графік грошової пропозиції. Попит на гроші для угод, попит на гроші як активи та їх графічна інтерпретація. Класичний та кейнсіанський підходи до функції попиту на гроші. Процентна ставка: сутність, основні види та чинники, що впливають на її рівень. Мотиваційна роль реальної процентної ставки для встановлення рівноваги на грошовому ринку. Модель грошового ринку. Порушення та відновлення рівноваги на грошовому ринку.

5.2. Банківська система та грошова пропозиція. Основні функції комерційних банків. Банківські резерви. Банківський механізм розширення грошової пропозиції на основі депозитного мультиплікатора. Грошова пропозиція з урахуванням депозитних та готівкових грошей. Грошова база, грошовий мультиплікатор і грошова пропозиція.

Тема 6. Інфляційний механізм

6.1. Інфляція: сутність та основні види. Темп інфляції та методи його обчислення. Види інфляції залежно від її темпів. Очікувана та неочікувана інфляція за теоріями адаптивних та раціональних очікувань. Види інфляції за джерелами виникнення: інфляція попиту, інфляція витрат та їх графічна інтерпретація. Причини інфляції. Кейнсіанська та монетарна концепції щодо причин інфляції.

6.2. Механізм розвитку інфляції. Крива Філіпса як аналітичний засіб стабілізаційної політики держави в короткостроковому та довгостроковому періодах. Стагфляція. Антиінфляційна політика.

Змістовий модуль 2. Аналіз і структура складових економічної політики держави

Тема 7. Споживання домогосподарств

7.1. Споживання. Доходи домогосподарств як джерело споживання. Доходи і витрати домогосподарств у моделі економічного кругообігу. Складові та розподіл особистого доходу та особистого наявного доходу в приватній закритій економіці. Заощадження та споживання домогосподарств. Зв'язок між диференціацією доходів і споживанням. Економічна нерівність та способи її оцінювання. Крива Лоренца. Споживання як функція наявного доходу. Використовуваний дохід і

споживання. Функція споживання. Графік споживання. Автономне та індуційоване споживання. Автономне споживання та чинники, що на нього впливають. Чинники споживання, не пов'язані з поточним доходом.

7.2. *Кейнсіанська модель поведінки споживача.* Середня та гранична схильність до споживання. Динаміка середньої схильності до споживання та заощаджень. Міжчасовий вибір споживача. Гіпотеза життєвого циклу. Гіпотеза постійного доходу. Особливості споживання в Україні в умовах ринкової трансформації економіки.

Тема 8. Приватні інвестиції

8.1. *Заощадження та інвестиції.* Заощадження як функція наявного доходу. Графік заощадження. Середня та гранична схильність до заощадження. Чинники заощадження. Вибір заощадником активу. Види заощаджень. Рівень заощаджень. Рівновага між заощадженнями та інвестиціями. Класичний та кейнсіанський механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями.

8.2. *Інвестиції в основний капітал.* Функціональна роль інвестицій. Економічний зміст інвестицій. Кейнсіанська та неокласична інвестиційна функція. Відсоткова ставка як чинник інвестиційного попиту. Номінальна та реальна відсоткова ставка. Податок на прибуток і чиста прибутковість інвестицій. Крива сукупного попиту на інвестиції. Чинники автономних інвестицій і їх вплив на криву інвестиційного попиту. Нестабільність інвестицій. Інвестиції в економіку України. Моделі простого акселератора.

8.3. *Визначення прибутковості інвестиційних проектів.* Методи визначення прибутковості інвестиційних проектів: бухгалтерський та дисконтованої вартості.

Тема 9. Сукупні витрати і ВВП

9.1. *Модель "витрати – випуск".* Сукупні видатки та їх складові. Рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу "витрати – випуск". Фактичні та заплановані видатки. Модель "кейнсіанський хрест".

9.2. *Модель "вилучення – ін'єкції".* Визначення рівноважного ВВП за методом "вилучення – ін'єкції". Система вилучень та ін'єкцій в економічному кругообігу. Роль запасів у досягненні економічної рівноваги в короткостроковому періоді. "Заощадження – інвестиції" як спрощена модель економічної рівноваги. Заплановані та незаплановані інвестиції. Ринок

позичкового капіталу та його роль у забезпеченні рівноваги між заощадженнями та інвестиціями.

9.3. Мультиплікатор витрат. Автономні та індукційні витрати. Механізм мультиплікації автономних витрат. Ефект мультиплікатора та його графічна інтерпретація.

9.4. Рівноважний ВВП в умовах різного рівня зайнятості. Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту автономних витрат. Графічна та математична інтерпретація рецесійного розриву. Інфляційний розрив як наслідок надмірних автономних витрат. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

Тема 10. Економічна динаміка

10.1. Джерела економічного зростання. Економічне зростання: сутність, основні чинники та типи. Економічне зростання та економічний розвиток. Кейнсіанська та неокласична теорії економічного зростання. Виробнича функція. Трансформація виробничих факторів у продукт. Внесок окремих факторів в економічне зростання. Залишок Солоу. Економічне зростання на основі моделі AS-AD і кривої виробничих можливостей.

10.2. Основні моделі економічного зростання. Некейнсіанські моделі Р. Харрода й Е. Домара. Неокласична модель економічного зростання Солоу. Основні передумови моделі. Вплив запасу капіталу на економічне зростання. "Золоте правило" нагромадження як критерій максимізації рівня споживання. Вплив приросту населення на економічне зростання. Вплив технічного прогресу на економічне зростання. Висновки моделі Солоу.

10.3. Проблеми зростання економіки України. Проблема економічного зростання в різних групах країн та в Україні.

10.4. Економічні цикли. Сутність, види та структура. Основні фази економічного циклу та їх характеристика. Теорії щодо причин виникнення економічних циклів. Модель мультиплікатора-акселератора.

Тема 11. Держава в системі макроекономічного регулювання

11.1. Роль держави в економіці та основні функції держави. Взаємодія ринкової економіки з державою. Податки, витрати та позики держави. Основні функції держави як суб'єкта макроекономічного регулювання. Роль держави в основних теоріях макроекономічного регулю-

вання. Основні положення класичної теорії. Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки. Держава в економічному кругообігу в умовах змішаної економіки. Відносини держави з іншими суб'єктами економічного кругообігу. Вплив держави на економічний кругообіг. Монетаризм як концепція розвитку зрілої ринкової економіки. Теорія економіки пропозиції. Теорія раціональних очікувань. Роль інформаційного середовища.

11.2. Сутність фіскальної політики держави. Дискреційна фіскальна політика. Граничний коефіцієнт податків і складний мультиплікатор податків. Мультиплікативний вплив державних закупівель і чистих податків на реальний ВВП. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Автоматична фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори. Стабілізаційний вплив на економіку автоматичної фіскальної політики в умовах падіння та зростання виробництва. Ефект гальмування автоматичної фіскальної політики та необхідність її доповнення дискреційною політикою. Фіскальна політика з урахуванням пропозиції. Наслідки фіскальної політики на основі моделі "сукупний попит – сукупна пропозиція". Вплив зниження податків на ВВП згідно з теорією економіки пропозиції. Наслідки стимулювання податкової політики для державного бюджету. Крива Лаффера про залежність між податковими ставками і податковими надходженнями до бюджету. Фіскальна політика та державний бюджет. Вплив фіскальної політики та циклічних коливань на державний бюджет.

11.3. Сутність монетарної політики держави. Види, цілі та інструментарій монетарної політики. Монетарна політика в моделі AD – AS. Наслідки монетарної політики в коротко- та довгостроковому періодах.

Тема 12. Зовнішньоекономічна діяльність

12.1. Платіжний баланс. Рахунок поточних операцій та його складові. Рахунок капітальних операцій та його зміст. Сутність та роль автономної статті "Помилки та упущення". Резервні активи як регулятивна стаття платіжного балансу. Модель платіжного балансу.

12.2. Валютний курс. Валюта та її види. Форми котирування валютного курсу. Види валютного курсу залежно від режиму його формування. Двосторонній та багатосторонній валютні курси. Номінальний та реальний валютний курс. Паритет купівельної спроможності. Попит і пропозиція як чинники валютного курсу. Зв'язок валютного курсу з платіжним балансом. Валютні системи в розвитку.

12.3. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП. Економічна рівновага в умовах відкритої економіки. Чистий експорт як компонент сукупних витрат. Гранична схильність до імпорту. Вплив чистого експорту на ВВП. Мультиплікатор витрат у відкритій економіці.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як із робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	усього	у тому числі					
		лекційні	семінарські та практичні	лабораторні	проведення підсумкового контролю	самостійна робота	
1	2	3	4	5	6	виконання ІНДЗ	підготовка до занять
Змістовий модуль 1. Аналіз основних ринків економіки							
<i>Тема 1. Макроекономіка як наука</i>	8	2	2	–	–	–	4
<i>Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків</i>	15	4	4	–	–	–	7
<i>Тема 3. Ринок праці</i>	15	4	4	–	–	–	7

Закінчення табл. 4.1

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Тема 4. Товарний ринок</i>	8	2	2	–	–	–	4
<i>Тема 5. Грошовий ринок</i>	9	2	2	–	–	–	5
<i>Тема 6. Інфляційний механізм</i>	8	2	2	–	–	–	4
Разом за змістовим модулем 1	63	16	16	–	–	–	31
Змістовий модуль 2. Аналіз і структура складових економічної політики держави							
<i>Тема 7. Споживання домогосподарств</i>	8	2	2	–	–	–	4
<i>Тема 8. Приватні інвестиції</i>	8	2	2	–	–	–	4
<i>Тема 9. Сукупні витрати і ВВП</i>	8	2	2	–	–	–	4
<i>Тема 10. Економічна динаміка</i>	15	4	4	–	–	–	7
<i>Тема 11. Держава в системі макро-економічного регулювання</i>	15	4	4	–	–	–	7
<i>Тема 12. Зовнішньо-економічна діяльність</i>	13	4	4	–	–	–	5
Разом за змістовим модулем 2	67	18	18	–	–	–	31
<i>Підготовка до екзамену</i>	10						10
<i>Передекзаменаційні консультації</i>	2						2
<i>Екзамен</i>	2						2
Усього годин за модулем	144	34	34			–	76

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за

кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Аналіз основних ринків економіки			
<i>Тема 1. Макроекономіка як наука</i>	<i>Тема семінарського заняття: "Особливості сучасної економіки України":</i> 1. Взаємозв'язок макроекономіки з іншими науками. 2. Методи дослідження макроекономіки 3. Роль макроекономіки у суспільному пізнанні та розвитку. 4. Важливість становлення системи ринкового господарства	2	Основна: [1; 3; 6]. Додаткова: [12; 16; 17; 22; 25]
<i>Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків</i>	<i>Тема семінарського заняття: "Характеристика сталого економічного розвитку за допомогою макроекономічних показників. Аналіз динаміки ВВП в Україні".</i> 1. Значення створення СНР в Україні. 2. Позитивні та негативні аспекти кожного методу обчислення ВВП. 3. Нові підходи до оцінювання національного багатства на сучасному етапі розвитку. 4. Проблеми визначення ВВП	2	Основна: [2 – 6]. Додаткова: [15; 16; 21; 22; 25]
<i>Тема 3. Ринок праці</i>	<i>Тема семінарського заняття: "Ринок праці як один з основних ринків економічної системи в сучасній Україні".</i> 1. Відтворююча роль оплати праці в транзитивних економіках. 2. Методи боротьби з безробіттям у розвинутих країнах та країнах з транзитивною економікою. 3. Програми сприяння зайнятості в Україні. 4. Соціальні гарантії зайнятості в Україні	2	Основна: [2; 3; 6; 9]. Додаткова: [12; 15 – 21]

1	2	3	4
Тема 4. Товарний ринок	Тема семінарського заняття: "Товарний ринок як один з основних ринків економічної системи та його характеристика". 1. Механізм опосереднюваного впливу ціни на сукупний попит. 2. Розбіжності кейнсіанської та класичної моделей сукупної пропозиції. 3. Відмінність та взаємозв'язок між загальною та частковою економічною рівновагою	1	Основна: [1, 4 – 6]. Додаткова: [12; 16; 17; 22]
Тема 5. Грошовий ринок	Тема семінарського заняття: "Грошовий ринок як один з основних ринків економічної системи та його характеристика". 1. Проблема рівноваги на грошовому ринку. 2. Проблеми банківської системи України. 3. Основні проблеми сучасної монетарної політики в Україні та можливі шляхи вирішення цих проблем	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [12; 15 – 22]
Тема 6. Інфляційний механізм	Тема семінарського заняття: "Програми боротьби з інфляцією в сучасних умовах". 1. Причини та наслідки інфляційних процесів в Україні. 2. Аналіз кейнсіанської та монетарної концепцій щодо причин інфляції. 3. Відмінності методів боротьби з інфляцією попиту та інфляцією витрат	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [12; 15 – 22]
Змістовий модуль 2. Аналіз і структура складових економічної політики держави			
Тема 7. Споживання домогосподарств	Тема семінарського заняття: "Доходи домогосподарств як джерело споживання". 1. Споживання як функція наявного доходу. 2. Аналіз основних факторів, які впливають на споживання та заощадження. 2. Аналіз гіпотези життєвого циклу	1	Основна: [2 – 6]. Додаткова: [12; 16; 17; 21]
Тема 8. Приватні інвестиції	Тема семінарського заняття: "Інвестиції та їх роль у підвищенні ефективності економічної системи". 1. Залежність між інвестиційними видатками та процентною ставкою. 2. Проблеми підвищення інвестиційної привабливості української економіки. 3. Методи визначення прибутковості інвестиційних проектів	1	Основна: [1; 3; 6 – 9]. Додаткова: [12; 15 – 22]

1	2	3	4
<i>Тема 9. Сукупні витрати і ВВП</i>	<p><i>Тема семінарського заняття: "Аналіз механізмів економічного розвитку за допомогою моделей мультиплікатора та акселератора".</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль незапланованих інвестицій в товарні запаси в умовах нерівності фактичних і сукупних витрат і ВВП. 2. Аналіз позичкового капіталу. 3. Наслідки дефіциту сукупних видатків 	1	<p>Основна: [2 – 6]. Додаткова: [12; 16; 17; 25]</p>
<i>Тема 10. Економічна динаміка</i>	<p><i>Тема семінарського заняття: "Причини та наслідки порушення макроекономічної рівноваги".</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини порушення економічної рівноваги. 2. Інноваційно-інвестиційна модель економічного розвитку України. 3. Причини світової економічної кризи на сучасному етапі розвитку. 4. Особливості світової економічної кризи 	2	<p>Основна: [2, 3, 6 – 9]. Додаткова: [9; 11; 12; 15 – 21]</p>
<i>Тема 11. Держава в системі макроекономічного регулювання</i>	<p><i>Тема семінарського заняття: "Фіскальна та монетарна політики держави".</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Необхідність державного втручання в економіку. 2. Позитивні та слабкі сторони в кейнсіанський та монетаристський теоріях державного регулювання. 3. Особливості фіскальної та монетарної політик України на сучасному етапі 	2	<p>Основна: [1 – 9]. Додаткова: [12 – 18]</p>
<i>Тема 12. Зовнішньоекономічна діяльність</i>	<p><i>Тема семінарського заняття: "Основні важелі встановлення економічної рівноваги в умовах відкритої економіки".</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП. Умови вирівнювання платіжного балансу. 2. Методи регулювання ЗОД в Україні. 3. Вплив динаміки валютних курсів на платіжний баланс та макроекономічну рівновагу. 4. Основні теорії міжнародної торгівлі 	2	<p>Основна: [5; 8; 11]. Додаткова: [14 – 25]</p>
Усього годин		18	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Аналіз основних ринків економіки	<i>Завдання 1.</i> Методи розрахунку ВВП за галузями, кінцевими витратами та за доходами. <i>Завдання 2.</i> Розрахунки основних макроекономічних показників доходу. <i>Завдання 3.</i> Індекси Ласпейреса, Паше та Фішера як зв'язок між номінальними та реальними величинами ВВП	2	Основна: [2; 3]. Додаткова: [12 – 17]
	<i>Завдання 4.</i> Основні показники зайнятості та безробіття. <i>Завдання 5.</i> Основні методи підрахунку наслідків безробіття	2	Основна: [2; 3]. Додаткова: [14 – 19]
	<i>Завдання 6.</i> Установлення макроекономічної рівноваги на основі взаємодії сукупного попиту та сукупної пропозиції	1	Основна: [2; 3; 6 – 9]. Додаткова: [12; 15 – 21]

1	2	2	4
	<i>Завдання 7.</i> Механізм функціонування грошового ринку за класичною та кейнсіанською теоріями	1	Основна: [4, 9]. Додаткова: [12; 15 – 21]
	<i>Завдання 8.</i> Основні причини та наслідки інфляції попиту та інфляції пропозиції"	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [22 – 25]
	<i>Завдання 9.</i> Споживання та заощадження домогосподарств як функції наявного доходу	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [12; 13 – 25]
Змістовий модуль 2. Аналіз і структура складових економічної політики держави	<i>Завдання 10.</i> Визначення прибутковості інвестиційних проектів	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [12; 13 – 25]
	<i>Завдання 11 .</i> Визначення рівноважного ВВП в умовах різного рівня зайнятості за допомогою концепції мультиплікатора-аксеплератора	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [13 – 25]
	<i>Завдання 12.</i> Розрахунок темпів економічного зростання за різними концепціями. <i>Завдання 13.</i> Характеристика фаз економічного циклу за допомогою основних макроекономічних показників	2	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [14; 18; 21]
	<i>Завдання 14.</i> Характеристика основних інструментів фіскальної політики. <i>Завдання 15.</i> Характеристика основних інструментів монетарної політики держави	2	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [21 – 25]
	<i>Завдання 16.</i> Взаємозв'язок національної економіки із суб'єктами іноземного сектору за допомогою показників платіжного балансу. <i>Завдання 17.</i> Корегування режиму валютного курсу. <i>Завдання 18.</i> Розрахунок впливу експорту та імпорту на обсяг доходу національної економіки	2	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [13 – 15; 18 – 25]
Разом за змістовими модулями		16	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1.

Аналіз основних ринків економіки

Тема 3. Ринок праці

Нехай в економіці країни склалися такі умови: чисельність населення 50 млн осіб; населення у віці до 16 років, а також особи, що перебувають у тривалій ізоляції – 12 млн; особи, що вибули зі складу робочої сили у зв'язку зі старістю – 13 млн; природний ВВП – 470 млрд грн, природна норма безробіття – 6 %; фактичний ВВП становить 90 % природного ВВП.

Рівень 1. Визначити рівень безробіття у національній економіці.

Рівень 2. Розрахувати ЧВП за умовами, що амортизація дорівнює 20 млрд грн.

Рівень 3. Розрахувати особистий дохід та дохід у розпорядженні.

Змістовий модуль 2.

Аналіз і структура складових економічної політики держави

Тема 9. Сукупні витрати і ВВП

Економіка країни у короткостроковому рівноважному стані характеризується такими даними (млрд грн): сумарні автономні витрати становлять 200, рівноважний обсяг національного виробництва (ВВП) – 1 200. У разі збільшення автономних витрат на кінець року на 50 млрд грн, ВВП збільшився до 1 450 млрд грн.

Рівень 1. Визначити мультиплікатор автономних витрат.

Рівень 2. Визначити граничну схильність до споживання в країні.

Рівень 3. Для відповіді змодельювати графічну ситуацію та показати, від чого залежить інтенсивність ефекту мультиплікатора.

Тема 12. Зовнішньо-економічна діяльність

Між країною А та іншими державами здійснювалися такі зовнішньоекономічні операції (в млн євро): Купівля резидентами країни А цінних паперів іноземних підприємств – 50, імпорт товарів та послуг у країні А – 90, експорт товарів та послуг із країни А – 110, грошові

перекази з інших країн до країни А – 30, передача цінних паперів підприємств держави А іноземцям – 40, імпорт золота в державу А – 40.

Рівень 1. Скласти платіжний баланс держави А.

Рівень 2. На вашу думку, існування дефіциту платіжного балансу завжди наносить збиток економічному розвитку країни? Відповідь обґрунтувати.

Рівень 3. Дати мотивовані пояснення щодо впливу валютного курсу на платіжний баланс.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 53 % (76 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (144 години). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС включає: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Аналіз основних ринків економіки				
<i>Тема 1. Макроекономіка як наука</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Визначення місця макроекономіки в системі економічних наук та з'ясування її практичної функції"	4	Презентація результатів	Основна: [1; 3; 8]. Додаткова: [12; 16; 17; 22]
<i>Тема 2. Макроекономічні і показники в системі національних рахунків</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Аналіз динаміки основних макро-економічних показників в Україні". Підготовка до практичних занять	7	Письмова контрольна робота	Основна: [2 – 4]. Додаткова: [12 – 17]
<i>Тема 3. Ринок праці</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Напрями та зміст державної політики зайнятості в Україні". Проблеми економічної нерівності, соціальної справедливості та соціального захисту в сучасній Україні". Підготовка до практичних занять	7	Презентація результатів	Основна: [2; 3; 6]. Додаткова: [12; 15 – 21]

1	2	3	4	5
<i>Тема 4. Товарний ринок</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Рівноважні ціни та рівноважний рівень виробництва на прикладі України" Підготовка до практичних занять	4	Презентація результатів. Письмова контрольна робота	Основна: [4; 9]. Додаткова: [12; 15 – 25]
<i>Тема 5. Грошовий ринок</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Вплив грошово-кредитної політики на рівень виробництва". Підготовка до практичних занять	5	Презентація результатів. Письмова контрольна робота	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [12; 15 – 21]
<i>Тема 6. Інфляційний механізм</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Антиінфляційна політика України. Застосування монетарних заходів в антиінфляційній політиці України". Підготовка до практичних занять	4	Презентація результатів.	Основна: [1 – 11]. Додаткова: [12; 15 – 21]
Усього за змістовим модулем 1		31		
Змістовий модуль 2. Аналіз і структура складових економічної політики держави				
<i>Тема 7. Споживання домогосподарств</i>	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Економічна нерівність та її оцінювання". Підготовка до практичних занять	4	Презентація результатів	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [13 – 15; 18; 19; 20; 23 – 25]
<i>Тема 8. Приватні інвестиції</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Класичний та кейнсіанський механізми". Підготовка до практичних занять	4	Презентація результатів. Письмова контрольна робота	Основна: [1; 3; 8]. Додаткова: [12; 16; 17; 22]

Закінчення табл. 7.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 9. Сукупні витрати і ВВП</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Умови забезпечення сукупними видатками виробництва ВВП". Підготовка до практичних занять	4	Презентація результатів. Письмова контрольна робота	Основна: [2 – 6]. Додаткова: [11 – 17]
<i>Тема 10. Економічна динаміка</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Економічне зростання як передумова підвищення рівня життя населення". Підготовка до практичних занять	7	Презентація результатів	Основна: [2; 3; 6 – 9]. Додаткова: [12; 15 – 21]
<i>Тема 11. Держава в системі макроекономічного регулювання</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Роль уряду України в регулюванні макроекономічної нестабільності". Підготовка до практичних занять	7	Презентація результатів. Письмова контрольна робота	Основна: [2; 3; 4 – 6]. Додаткова: [12 – 17]
<i>Тема 12. Зовнішньоекономічна діяльність</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Визначення ролі окремих міжнародних організацій у системі міжнародних економічних відносин". Підготовка до практичних занять	5	Презентація результатів	Основна: [2 – 6]. Додаткова: [12 – 25]
Усього за змістовим модулем 2		31		
<i>Підготовка до екзамену</i>		10		Основна: [1 – 9]. Додаткова: [12– 25]
<i>Консультації до екзамену</i>		2		
<i>Екзамен</i>		2		
Усього		76		

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Макроекономіка як наука

1. Які вчені внесли значний вклад у розробку теоретичних основ макроекономічної науки?
2. Що є предметом макроекономіки?
3. Дайте визначення поняттю "національна економіка".
4. У чому полягають позитивна й нормативна функції макроекономіки?
5. Які основні інструменти макроекономічного аналізу?
6. У чому різниця макроекономіки від мікроекономіки?
7. Які головні методи макроекономічного аналізу?
8. Які головні проблеми сучасної макроекономіки?
9. Для чого в економіці використовують моделювання?
10. Назвіть основні макроекономічні моделі та їх класифікації?
11. Визначте основні функції макроекономіки.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

1. У чому різниця між СНР та СБНГ?
2. Чому з 1993 року основним макроекономічним показником став ВВП?
3. Проаналізуйте основні індекси цін, які визначають зв'язок між номінальними та реальними величинами ВВП.
4. Охарактеризуйте стан економіки країни за допомогою дефлятора ВВП та ІСЦ.
5. Який аналіз стану економіки країни можна зробити за допомогою методу кінцевого використання (кінцевих витрат)?
6. Який аналіз стану економіки країни можна зробити за допомогою розподільчого методу (за доходами)?
7. Який аналіз стану економіки країни можна зробити за допомогою методу розрахунку за галузями (виробничий метод)?
8. Що є винятками при визначенні ВВП? Структура тіньової економіки.
9. Які основні макроекономічні показники доходу ви знаєте?
10. Проаналізуйте показник національного багатства та його структуру.
11. Дайте характеристику основним макропоказникам в Україні в динаміці за останні чотири роки.

Тема 3. Ринок праці

1. Кого відносять до категорії безробітних згідно з методикою МОТ?
2. Проаналізуйте причини безробіття згідно з основними економічними теоріями.
3. Охарактеризуйте основні види безробіття.
4. Проаналізуйте механізм функціонування ринку праці згідно з класичною теорією.
5. Проаналізуйте механізм функціонування ринку праці згідно з кейнсіанською теорією.
6. Що таке гнучкий ринок праці?
7. Які основні показники функціонування ринку праці ви знаєте?
8. Які наслідки безробіття можна ви значити за допомогою закону Оукена?
9. У чому полягає державна політика зайнятості населення?
10. Крива Філіпса в коротко- та довгостроковому періодах та її вплив на державну політику зайнятості.

Тема 4. Товарний ринок

1. Дайте визначення сукупного попиту та сукупної пропозиції, поясніть їх відмінність від ринкового попиту та ринкової пропозиції.
2. Схарактеризуйте основні складові сукупного попиту.
3. Поясніть, чому крива сукупного попиту має від'ємний нахил. Чим Ваші аргументи відрізняються від тих, що ви наводили, пояснюючи нахил кривої попиту для одного товару?
4. Назвіть нецінові фактори сукупного попиту, покажіть графічно їх вплив на криву сукупного попиту.
5. Дайте характеристику довгострокової та короткострокової кривих сукупної пропозиції.
6. Порівняйте теорії, що пояснюють модель сукупної пропозиції у короткостроковому періоду.
7. На які три відрізки поділяється узагальнена крива сукупної пропозиції? Яким станам економіки вони відповідають?
8. Поясніть, як впливають на сукупну пропозицію нецінові чинники.
9. Проаналізуйте три варіанти встановлення короткострокової макроекономічної рівноваги.
10. Опишіть механізм встановлення довгострокової рівноваги.

Тема 5. Грошовий ринок

1. Назвіть агрегати, які включає грошова маса.
2. Як формується рівновага на грошовому ринку? Наведіть графічно.
3. Що є грошовим мультиплікатором?
4. Назвіть основні теорії попиту на гроші та дайте їм коротку характеристику.
5. Які основні інструменти використовує національний банк для регулювання економічних процесів в економіці?
6. Як збільшення норми обов'язкових резервів відобразиться на пропозиції грошей?
7. Який регулятивний ефект виникає в разі використання операцій на відкритому ринку?
8. Дайте характеристику банківській системі України.
9. Опишіть регулятивний механізм дії політики процентної ставки.
10. У чому полягає грошова політика Національного банку з регулювання валютного курсу?

Тема 6. Інфляційний механізм

1. Як можна визначити рівень інфляції? Що таке дефляція та дезінфляція?
2. Наведіть класифікацію інфляції за різними критеріями.
3. Які теорії розглядають вплив інфляційних очікувань на економічну поведінку суб'єкта?
4. Проаналізуйте графічно різницю між інфляцією попиту і інфляцією витрат (пропозиції).
5. Що таке інфляційна спіраль "ціни-заробітна плата" та її графічна інтерпретація?
6. У чому полягає різниця між кейнсіанською та монетарною теоріями причин виникнення інфляції?
7. Які основні чинники інфляції ви знаєте?
8. У чому полягають основні соціально-економічні наслідки інфляції?
9. Крива Філіпса та її вплив на стабілізаційну політику держави.
10. У чому полягають адаптивні та активні засоби антиінфляційної політики держави?

Тема 7. Споживання домогосподарств

1. Визначте поняття домогосподарства та наведіть його основні ознаки і функції.
2. Охарактеризуйте поняття споживання домогосподарств.
3. Як формуються доходи домогосподарств? Визначте різницю між особистими доходами та доходами у розпорядженні.
4. Назвіть фактори, що визначають динаміку споживання та поясніть їх дію.
5. Проаналізуйте гіпотетично за допомогою кривої Лоренца ступінь нерівномірності розподілу доходів у суспільстві.
6. Наведіть та поясніть формулу функції споживання та її графік.
7. Визначте різницю між автономним та індукційованим споживанням. З чим пов'язував Кейнс існування автономного споживання?
8. Які теорії споживання вам знайомі? Чим вони відрізняються?
9. Дайте характеристику коефіцієнтам середньої та граничної схильності до споживання.
10. Проаналізуйте розподіл складників грошових доходів домогосподарств в Україні.

Тема 8. Приватні інвестиції

1. Визначте поняття приватних заощаджень домогосподарств і підприємств.
2. Дайте характеристику функції заощадження. Наведіть її алгебраїчну та графічну інтерпретацію.
3. Визначте коефіцієнти середньої та граничної схильності до заощаджень.
4. Визначте поняття інвестиції. Який зв'язок між інвестиціями та заощадженнями?
5. Ураховуючи часовий інтервал, визначте вплив інвестицій на економіку.
6. Назвіть та охарактеризуйте форми інвестицій.
7. Наведіть кейнсіанську функцію інвестицій.
8. У чому полягає неокласичний підхід до визначення інвестицій?
9. Які показники враховують фірми у процесі прийняття рішення про інвестування? Що таке дисконтова на вартість?
10. Охарактеризуйте модель акселератора.

Тема 9. Сукупні витрати і ВВП

1. Визначте залежність між ВВП і сукупними витратами.
2. У чому полягає різниця між фактичними і запланованими сукупними витратами?
3. Відобразіть графічно модель рівноваги "витрати – випуск" та поясніть її.
4. Що в макроекономіці вважається вилученнями та що ін'єкціями?
5. Визначте графічно рівноважний ВВП за моделлю "вилучення - ін'єкції".
6. Що є мультиплікатором інвестицій, мультиплікатором споживання, кредитним мультиплікатором, банківським мультиплікатором, податковим мультиплікатором?
7. Поясніть сутність принципу акселерації.
8. За яких умов в економіці виникає рецесійний розрив?
9. Визначте графічно і кількісно рецесійний розрив.
10. Визначте ідеальний варіант рівноваги в економіці.

Тема 10. Економічна динаміка

1. Визначте поняття економічного розвитку й економічного зростання. Чи є тотожними ці поняття?
2. Проілюструйте економічне зростання за допомогою кривої виробничих можливостей.
3. Визначте основні проблеми економічного зростання.
4. Дайте характеристику основним факторам економічного зростання.
5. Опишіть неокейнсіанську теорію економічного зростання та поясніть, в чому полягають її недоліки.
6. Визначте переваги та недоліки моделі економічного зростання Солоу? Яке значення вона має для сучасних моделей?
7. У чому полягає золоте правило нагромадження Фелпса?
8. Які причини виникнення економічних (ділових) циклів?
9. Що таке сучасні економічні цикли? Чим вони відрізняються від класичних?
10. Роз'ясніть дію моделі взаємодії мультиплікатора й акселератора.

Тема 11. Держава в системі макроекономічного регулювання

1. Як співвідносяться між собою основні напрями, форми й методи державного економічного регулювання економіки?

2. Які основні засоби державного регулювання економіки й державного економічного регулювання економіки?
3. Охарактеризуйте механізм податкового регулювання економіки.
4. Які засоби використає держава з метою державного стимулювання науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок?
5. Дайте характеристику кредитно-грошового регулювання економіки.
6. Охарактеризуйте структуру національного ринку.
7. Як діє держава з метою досягнення збалансованості сукупного попиту та сукупної пропозиції?
8. Надайте характеристику взаємозалежності між монетарною та фінансовою політиками.
9. Які основні відмінності між різними моделями державного регулювання економіки в сучасних умовах?
10. Розкрийте зміст основних видів монетарної політики.

Тема 12. Зовнішньоекономічна діяльність

1. Яким чином іноземний сектор впливає на умови макроекономічної рівноваги на ринку благ?
2. Поясніть, що таке платіжний баланс та на яких принципах він базується.
3. Перерахуйте розділи платіжного балансу та дайте характеристику кожному з них.
4. Розкажіть про дефіцит платіжного балансу. Як він корегується?
5. Що таке номінальний та реальний валютний курси, чим вони відрізняються та яку роль виконують?
6. Що таке конвертованість та котирування валюти?
7. Чим відрізняються регульований та незалежний валютні курси?
8. У чому полягає зовнішньоекономічна політика держави?
9. Як впливають на вибір методу регулювання економіки валютні режими?
10. Як працює мультиплікатор витрат у відкритій економіці?

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу: індивідуальні та групові;

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу: індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 9.1 і 9.2).

Таблиця 9.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Тема 1.</i> Макроекономіка як наука	Проблемна лекція з питання "Історія розвитку макроекономіки як науки". Семінар-дискусія з питання "Особливості сучасної економіки України"
<i>Тема 2.</i> Макроекономічні показники в системі національних рахунків	Семінар-дискусія за темою "Аналіз динаміки ВВП в Україні", презентація результатів. Проблемна лекція за темою "Тіньова економіка в Україні та її вплив на економічний розвиток і його показники". Міні-лекція "Макроекономічні показники та суспільний добробут"
<i>Тема 3.</i> Ринок праці	Проблемна лекція за темою: "Законодавство України про зайнятість та допомогу безробітним". Робота в малих групах. Мозкові атаки з визначення причин, форм та динаміки безробіття в Україні. Семінар-дискусія "Проблеми економічної нерівності та соціального захисту в сучасній Україні", презентація результатів

1	2
<i>Тема 4.</i> Товарний ринок	Проблемна лекція за темою "Сучасний стан економіки України"
<i>Тема 5.</i> Грошовий ринок	Проблемна лекція за темою "Механізм регулювання грошового ринку". Банк візуального супроводження: використання слайдів схеми функціонування банківської системи України та ФРС США. Робота в малих групах з обговорення системи кредитування виробництва та населення в Україні, презентація результатів
<i>Тема 6.</i> Інфляційний механізм	Робота в малих групах. Мозкова атака з визначення причин виникнення інфляції за різними концепціями. Семінар-дискусія "Програми боротьби з інфляцією в сучасних умовах", презентація результатів. Міні-лекція за темою "Аналіз кривої Філіпса в короткостроковому та довгостроковому періодах"
<i>Тема 7.</i> Споживання домогосподарств	Семінар-дискусія за темою "Доходи домогосподарств як джерело споживання", презентація результатів
<i>Тема 8.</i> Приватні інвестиції	Проблемна лекція за темою "Інвестиції в економіку України". Робота в малих групах, презентація результатів, банк візуального супроводження
<i>Тема 9.</i> Сукупні видатки і ВВП	Проблемна лекція за темою "Місце та роль держави у регулюванні сукупних видатків". Робота в малих групах по обговоренню взаємозв'язку між "інфляційним розривом" та "рецесійним розривом"
<i>Тема 10.</i> Економічна динаміка	Проблемна лекція з питання "Державна політика впливу на економічне зростання в Україні". Робота в малих групах при обговоренні застосування моделей економічного зростання в Україні, презентація результатів
<i>Тема 11.</i> Держава в системі макроекономічного регулювання	Проблемна лекція за темою "Державний бюджет та особливості формування бюджетної політики в Україні у сучасних умовах". Робота в малих групах. Мозкова атака за темою "Проблеми державного боргу в Україні". Презентація результатів
<i>Тема 12.</i> Зовнішньоекономічна діяльність	Міні-лекція за темою "Теорія та практика становлення валютного курсу в Україні"

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

Таблиця 9.2

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
Тема 1. Макроекономіка як наука	Семінарське заняття. Тема: "Особливості сучасної економіки України"	Семінар-дискусія
Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	Семінарське заняття. Тема: "Характеристика сталого економічного розвитку за допомогою макроекономічних показників. Аналіз динаміки ВВП в Україні"	Семінар-дискусія, презентація результатів
Тема 3. Ринок праці	Семінарське заняття. Тема: "Ринок праці як один з основних ринків економічної системи та його характеристика. Допомога безробітним в Україні та світі"	Робота в малих групах, мозкові атаки. Семінар-дискусія, презентація результатів
Тема 5. Грошовий ринок	Семінарське заняття. Тема: "Грошовий ринок як один з основних ринків економічної системи та його характеристика"	Робота в малих групах, презентація результатів
Тема 6. Інфляційний механізм	Семінарське заняття. Тема: "Програми боротьби з інфляцією в сучасних умовах"	Семінар-дискусія, презентація результатів

1	2	2
Тема 7. Споживання домогосподарств	Семінарське заняття. Тема: "Доходи домогосподарств як джерело споживання"	Семінар-дискусія, презентація результатів
Тема 8. Приватні інвестиції	Семінарське заняття. Тема: "Інвестиції та їх роль в підвищенні ефективності економічної системи"	Робота в малих групах, презентація результатів
Тема 10. Економічна динаміка	Семінарське заняття. Тема: "Причини та наслідки порушення макроекономічної рівноваги"	Робота в малих групах, презентація результатів
Тема 11. Держава в системі макроекономічного регулювання	Семінарське заняття. Тема: "Фіскальна та монетарна політики держави як основний інструментарій державного регулювання економіки"	Робота в малих групах, Мозкова атака, презентація результатів

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

перевірка есе за заданою тематикою;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. **Семестрові екзамени** – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Письмова контрольна робота (колоквиум) проводиться 2 рази за семестр на лекціях та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання

позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання творчих завдань є:

здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків;

самостійність виконання роботи;

грамотність подачі матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1).

Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами. Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Екзаменаційний білет включає два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент **не може бути допущений** до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Результат **семестрового екзамену** оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімумальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної *"Відомості обліку успішності"*.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та заноситься у залікову *"Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: *"зараховано"* – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо *"не зараховано"*, тоді декан факультету пропонує студенту повторно вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

Зразок екзаменаційного білета

Форма № Н-5.05

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Освітньо-кваліфікаційний рівень "бакалавр"
Напрямок підготовки: "Економіка та підприємництво". Семестр III
Навчальна дисципліна "Макроекономіка"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1 (стереотипне). Маємо умови: споживання дорівнює 40 млрд грн, а незаплановані інвестиції дорівнюють – 2 млрд грн. Визначити заплановані інвестиції.

Завдання 2 (стереотипне). ВВП країни в поточному році складає 200 млрд грошових одиниць. Гранична схильність до споживання складає 0,75. Якщо в наступному році інвестиції збільшаться на 50 млрд грош. од., то яким слід очікувати обсяг ВВП?

Завдання 3 (діагностичне). Депозити комерційного банку № 1 збільшилися на 100 грн, $rg = 0,2$ $cg = 0,3$. На яку суму зміниться готівка банку № 1 та яку він може надати позику банку № 2?

Завдання 4 (діагностичне). Визначте рівень безробіття у національній економіці за таких умов: чисельність населення 50 млн. осіб; населення у віці до 16 років, а також особи, що перебувають у тривалій ізоляції – 12 млн; природний ВВП – 470 млрд грн, природна норма безробіття – 6 %; фактичний ВВП становить 90 % природного ВВП; особи, що вибули зі складу робочої сили – 13 млн.

Завдання 5 (евристичне). Проблеми макроекономічної рівноваги можна графічно проілюструвати за допомогою моделей "витрати – випуск" і "AS-AD". Які ви бачите відмінності в цих двох моделях? Чи є взагалі різниця?

Затверджено на засіданні
кафедри політичної економії ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Протокол № ___ від "___" _____ 20___р.

Зав. кафедри _____

(підпис)

Екзаменатор _____.

(підпис)

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

Завдання 1 (стереотипне) – 5 балів. Студент показав отримані теоретичні знання з визначеної теми, може їх використати під час вирішення практичних завдань:

2 – методично правильний розрахунок показників (надано рішення задачі, показано хід рішення, надані формули розрахунків усіх показників);

1 – наведено визначення показників та категорій, які використано під час вирішення завдань;

1 – арифметично правильний розрахунок економічних показників;

1 – охайність виконання завдання.

Завдання 2 (діагностичне) – 6 балів. Студент показав отримані теоретичні знання з визначеної теми, може їх використати у ході вирішення практичних завдань. Показав здібності аналізу макроекономічних процесів і може робити висновки як теоретичного, так і практичного характеру;

2 – методично правильний розрахунок показників (надано рішення задачі, показано хід рішення, надані формули розрахунків усіх показників);

1 – наведено визначення показників та категорій, які використано у ході рішення завдань;

1 – арифметично правильний розрахунок економічних показників;

1 – обґрунтовані висновки щодо процесів, які аналізуються;

1 – охайність виконання завдання.

Завдання 3 (діагностичне) – 8 балів. Студент показав отримані теоретичні знання з визначеної теми, може їх використати під час вирішення практичних завдань. Показав здібності аналізу макроекономічних процесів та може робити висновки як теоретичного, так і практичного характеру. Робить узагальнення та може їх обґрунтувати;

2 – методично правильний розрахунок показників (надано рішення задачі, показано хід рішення, надані формули розрахунків усіх показників);

1 – наведено визначення показників та категорій, які використано під час вирішення завдань;

- 1 – арифметично правильний розрахунок економічних показників;
- 3 – обґрунтовані висновки щодо процесів, які аналізуються;
- 1 – охайність виконання завдання.

Завдання 4 (евристичне) – 10 балів. Студент показав отримані теоретичні знання з визначеної теми. Показав аналітичні компетентності: здібності до аналізу макроекономічних процесів та висновків як теоретичного, так і практичного характеру. Може робити узагальнення з їх обґрунтуванням. Може пристосувати теоретичні положення до практичних проблем сучасності.

2 – методично правильний розрахунок показників (надано рішення задачі, показано хід рішення, надані формули розрахунків усіх показників);

1 – наведено визначення показників та категорій, які використано під час вирішення завдань;

1 – арифметично правильний розрахунок економічних показників

3 – обґрунтовані висновки щодо процесів, які аналізуються

2 – показано практичну значущість процесів, які аналізуються для суб'єктів господарювання в умовах ринкових перетворень.

1 – охайність виконання завдання

Завдання 5 (евристичне) – 11 балів. Студент володіє теоретичними та практичними навичками аналізу та узагальнення макроекономічних процесів, може пов'язувати теоретичні положення з практичними проблемами сучасності, визначати напрями вдосконалення процесів та вирішення проблем:

3 – відповідь на завдання повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення;

1 – наведено визначення показників та категорій, які використано під час вирішення завдань;

3 – обґрунтовані висновки щодо процесів, які аналізуються;

3 – зв'язок теоретичного матеріалу з проблемами України;

1 – охайність виконання завдання.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Год	Методи та форми навчання		ОЦІНКА рівня сформованості компетентностей			
					Форми контролю	Максимальний бал		
1	2	3	4		5	6		
Змістовий модуль 1. Аналіз основних ринків економіки						29,3		
МК 1	Здійснювати аналіз основних макроекономічних показників	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Макроекономіка як наука	Робота на лекції	0,2
				2	Семінарське заняття	Тема семінарського заняття: "Особливості сучасної економіки України": 1. Взаємозв'язок макроекономіки з іншими науками. 2. Методи дослідження макроекономіки 3. Роль макроекономіки у суспільному пізнанні та розвитку. 4. Важливість становлення системи ринкового господарства	Активна участь у дискусії	0,5
				2	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми. Виконання домашнього завдання за темою "Суспільне пізнання"	Презентація	0,5
		2	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	Робота на лекції	0,2
				2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Характеристика сталого економічного розвитку за допомогою макроекономічних показників. Аналіз динаміки ВВП в Україні" 1. Значення створення СНР в Україні. 2. Позитивні та негативні аспекти кожного методу обчислення ВВП. Завдання 1. Методи розрахунку ВВП за галузями, кінцевими витратами та за доходами	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
				3	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання домашнього завдання за темою "ВВП в Україні"	Презентація	0,5

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4		5	6		
МК1	Здійснювати обґрунтування значення взаємодії основних економічних агентів у реалізації концепції сталого розвитку	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	Робота на лекції	0,5
				2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Характеристика сталого економічного розвитку за допомогою макроекономічних показників. Аналіз динаміки ВВП в Україні" 1. Нові підходи до оцінки національного багатства на сучасному етапі розвитку. 2. Проблеми визначення ВВП в умовах сталого економічного розвитку Завдання 2. Розрахунки основних макроекономічних показників доходу. Завдання 3. Індекси Ласпейреса, Пааше та Фішера як зв'язок між номінальними та реальними величинами ВВП	Активна участь у дискусії. Активна участь у виконанні практичних завдань. Поточна контрольна робота	1,5
				6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми Виконання домашнього завдання за темою "Макропоказники доходу в Україні"	Презентація	0,5
МК2	Здійснювати оцінку ключових проблем функціонування основних ринків національної економіки	4	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Ринок праці	Робота на лекції	0,2
				2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Ринок праці як один з основних ринків економічної системи в сучасній Україні" 1. Відтворююча роль оплати праці в транзитивних економіках 2. Методи боротьби з безробіттям в розвинутих країнах та країнах з транзитивною економікою. Завдання 4. Основні показники зайнятості та безробіття	Активна участь у дискусії	0,5
				6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського та практичного заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми. Виконання домашнього завдання за темою "Оплата праці в Україні"	Презентація	0,5
		5	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Ринок праці	Робота на лекції	0,2
				2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Ринок праці як один з основних ринків економічної системи в сучасній Україні" 1. Програми сприяння зайнятості в Україні. 2. Соціальні гарантії зайнятості в Україні. Завдання 5. Основні методи підрахунку наслідків безробіття	Активна участь у дискусії. Розбір творчого завдання	2,5
		СРС	2	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми Підготовка творчого завдання Виконання домашнього завдання за темою "Соціальні гарантії в Україні"	Презентація	0,5	

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4		5	6	
МК 2	6	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Товарний ринок	Робота на лекції	0,2
			2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Товарний ринок як один з основних ринків та його характеристика." 1. Механізм впливу ціни на попит 2. Розбіжності кейнсіанської та класичної моделей. 3. Відмінність та взаємозв'язок між загальною та частковою економічною рівновагою. Завдання 6. Встановлення макроекономічної рівноваги на основі взаємодії сукупного попиту та сукупної пропозиції	Активне виконання завдань Поточна контрольна робота	1,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу Підготовка до практичних та семінарських занять. Підготовка творчого завдання Виконання домашнього завдання за темою "Товарний ринок в Україні"	Розбір творчого завдання	3
			2	Лекція	Тема 5. Грошовий ринок	Робота на лекції	0,2
		Ауд.	2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Грошовий ринок та його характеристика." 1. Проблема рівноваги на грошовому ринку. 2. Проблеми банківської системи. 3. Основні проблеми сучасної монетарної політики в Україні. Завдання 7. Механізм функціонування грошового ринку за класичною та кейнсіанською теоріями	Активна участь у дискусії. Поточна контрольна робота	1,5
			2	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми. Підготовка наукової статті Виконання домашнього завдання за темою "Грошовий ринок в Україні"	Презентація	2,2
	8	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Інфляційний механізм. Проведення колоквиуму	Робота на лекції. Колоквиум	10,2
			2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Програми боротьби з інфляцією в сучасних умовах" 1. Причини та наслідки інфляційних процесів в Україні. 2. Аналіз кейнсіанської та монетарної концепцій щодо причин інфляції. 3. Відмінності методів боротьби з інфляцією попиту та інфляцією витрат. Завдання 8. Основні причини та наслідки інфляції попиту та інфляції пропозиції"	Активне виконання практичних завдань	0,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу. Підготовка до колоквиуму. Виконання домашнього завдання за темою "Інфляція в Україні"		1

1	2	3	4	5	6				
Змістовий модуль 2. Аналіз і структура складових економічної політики держави					30,7				
МК 3	Здійснювати аналіз ролі основних сучасному економічному кругообігу	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Споживання домогосподарств	Робота на лекції	0,2	
				2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Доходи домогосподарств як джерело споживання" 1. Споживання як функція наявного доходу 2. Аналіз основних факторів, які впливають на споживання та заощадження. 2. Аналіз гіпотези життєвого циклу. Завдання 9. Споживання та заощадження домогосподарств як функції наявного доходу	Активна участь у дискусії	0,5	
				5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми. Виконання домашнього завдання за темою "Доходи в Україні"		1	
			10	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Приватні інвестиції	Робота на лекції	0,2
					2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Інвестиції та їх роль в підвищенні ефективності економічної системи". 1. Залежність між інвестиційними видатками та процентною ставкою. 2. Проблеми підвищення інвестиційної привабливості української економіки. 3. Методи визначення прибутковості інвестиційних проектів. Завдання 10. Визначення прибутковості інвестиційних проектів	Активна участь у дискусії. Поточна контрольна робота	1,5
				2	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми. Виконання домашнього завдання за темою "Інвестиції в Україні"	Презентація	1	
		11	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Сукупні витрати і ВВП і	Робота на лекції	0,2	
				2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Аналіз механізмів економічного розвитку за допомогою моделей мультиплікатора та акселератора". 1. Роль незапланованих інвестицій в товарні запаси в умовах нерівності фактичних і сукупних витрат і ВВП. 2. Аналіз позичкового капіталу. 3. Наслідки дефіциту сукупних витратків. Завдання 11 . Визначення рівноважного ВВП в умовах різного рівня зайнятості за допомогою концепції мультиплікатора-акселератора	Активне виконання практичних завдань. Поточна контрольна робота	1,5	
			3	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, Підготовка до практичних і семінарських занять. Підготовка творчого завдання Виконання домашнього завдання за темою "Незаплановані інвестиції в Україні"	Розбір творчого завдання	3		

1	2	3	4	5	6			
МК4	Здійснювати оцінку ролі держави в формуванні основних інструментів ефективного функціонування національної економіки	12	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Економічна динаміка	Робота на лекції	0,2
			Ауд.	2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Причини та наслідки порушення макроекономічної рівноваги" 1. Причини порушення економічної рівноваги 2. Інноваційно-інвестиційна модель економічного розвитку України Завдання 12. Розрахунок темпів економічного зростання за різними концепціями	Активна участь у дискусії	0,5
			СРС	2	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми. Виконання домашнього завдання за темою "Економічне зростання в Україні"	Презентація	0,2
		13	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Економічна динаміка	Робота на лекції	0,5
			Ауд.	2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Причини порушення макроекономічної рівноваги" 1. Причини світової економічної кризи на сучасному етапі розвитку. 2. Особливості світової економічної кризи в транзитивних економіках і в Україні. Завдання 13. Характеристика фаз економічного циклу	Активне виконання практичних завдань	0,5
			СРС	3	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка практичних занять. Виконання домашнього завдання за темою "Циклічність в Україні"		0,5
	14	Ауд.	2	Лекція	Тема 11. Держава в системі макроекономічного регулювання	Робота на лекції	0,2	
		Ауд.	2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Фіскальна та монетарна політики держави" 1. Необхідність державного втручання в економіку. 2. Позитивні та слабкі сторони в кейнсіанській та монетаристській теоріях державного регулювання. Завдання 14. Характеристика основних інструментів фіскальної політики держави	Активна участь у дискусії. Експрес-опитування	0,5	
		СРС	2	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, огляд теоретичного матеріалу з теми. Виконання домашнього завдання за темою "Стимулювання економіки в Україні"	Презентація	0,5	
	15	Ауд.	2	Лекція	Тема 11. Держава в системі макроекономічного регулювання	Робота на лекції	0,2	
		Ауд.	2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Фіскальна та монетарна політики держави" 1. Особливості фіскальної та монетарної політик України на сучасному етапі. Завдання 15. Характеристика основних інструментів монетарної політики держави	Поточна контрольна робота	1,5	
		СРС	3	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних та семінарських занять Виконання домашнього завдання за темою "Фіскальна політика в Україні"	Презентація	0,5	

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4		5	6		
	16	Ауд.	2	Лекція	Тема 12. Зовнішньоекономічна діяльність	Робота на лекції	10,2	
			2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Основні важелі встановлення економічної рівноваги в умовах відкритої економіки" 1. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП. Умови вирівнювання платіжного балансу. 2. Методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Завдання 16. Взаємозв'язок національної економіки із суб'єктами іноземного сектору за допомогою показників платіжного балансу	Активна участь у дискусії	0,5	
			2	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського та практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми. Підготовка до творчого завдання. Підготовка наукової статті. Підготовка до колоквиуму. Виконання домашнього завдання за темою "Платіжний баланс в Україні"	Розбір творчого завдання. Прийняття наукової статті	3,9	
		17	Ауд.	2	Лекція	Тема 12. Зовнішньоекономічна діяльність	Робота на лекції	0,2
				2	Семінарське і практичне заняття	Тема семінарського заняття: "Основні важелі встановлення економічної рівноваги в умовах відкритої економіки". 1. Вплив динаміки валютних курсів на платіжний баланс та макроекономічну рівновагу. 1. Основні теорії міжнародної торгівлі. Завдання 17. Корегування режиму валютного курсу як один з способів макроекономічного корегування. Завдання 18. Розрахунок впливу експорту та імпорту на обсяг доходу національної економіки	Активне виконання практичних завдань	0,5
			СРС	3	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до колоквиуму. Виконання домашнього завдання за темою "Валютний курс в Україні"		0,5
		Ауд.	2	Передекзаменаційна консультація	Вирішення ситуаційних і практичних завдань на різні теми, що входять до підсумкового контролю	Підсумковий контроль	40	
			2	Екзамен	Виконання завдань екзаменаційного білета			
		СРС	10	Підготовка до екзамену	Повторення матеріалів змістових модулів			
	Усього годин		144	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни			100	
						з них		
аудиторні		68	47 %	поточний контроль		60		
самостійна робота		72	53 %	підсумковий контроль		40		

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	40	100
1,2	3,4	4,4	4,7	3,9	11,7	1,7	2,7	4,7	2,4	3,4	15,8		
Колоквіум						Колоквіум							
10						10							

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Практичні заняття	Семинарські заняття	Наукова стаття	Творче завдання	Домашні завдання	Поточні контрольні роботи	Колоквіум	Усього	
Змістовий модуль 1. Аналіз основних ринків економіки	Тема 1	1 тиждень	0,2	–	0,5	–	–	0,5	–	2	
	Тема 2	2 тиждень	0,2	0,25	0,25	–	–	0,5	–	2	
		3 тиждень	0,2	0,25	0,25	–	–	0,5	1	2	
	Тема 3	4 тиждень	0,2	0,25	0,25	–	–	0,5	–	2	
		5 тиждень	0,2	0,25	0,25	–	2	0,5	–	3	
	Тема 4	6 тиждень	0,2	0,25	0,25	–	2	1	1	2	
Тема 5	7 тиждень	0,2	0,25	0,25	1,2	–	1	1	2		
Тема 6	8 тиждень	0,2	0,25	0,25	–	–	1	–	10	12	
Змістовий модуль 2. Аналіз і структура складових економічної політики держави	Тема 7	9 тиждень	0,2	0,25	0,25	–	–	1	–	3	
	Тема 8	10 тиждень	0,2	0,25	0,25	–	–	1	1	3,5	
	Тема 9	11 тиждень	0,2	0,25	0,25	–	2	1	–	2	
	Тема 10	12 тиждень	0,2	0,25	0,25	–	–	0,5	–	–	2
		13 тиждень	0,2	0,25	0,25	–	–	0,5	–	–	2
	Тема 11	14 тиждень	0,2	0,25	0,25	–	–	0,5	–	–	3,5
		15 тиждень	0,2	0,25	0,25	–	–	0,5	1	–	2
Тема 12	16 тиждень	0,2	0,25	0,25	1,4	2	0,5	–	10	1,5	
	17 тиждень	0,2	0,25	0,25	–	–	0,5	–	–	13,5	
Усього			3,4	4	4,5	2,6	8	11,5	6	20	60

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.4).

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Таблиця 11.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Агапова Т. А. Макроэкономика : учебник / Т. А. Агапова, С. Ф. Серегина ; под. общ. ред. А. В. Сидоровича ; МГУ им. М. В. Ломоносова. – М. : Изд. "Дело и Сервис", 2007. – 496 с.

2. Базилевич В. Д. Макроекономіка : підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2008. – 743 с.

3. Базилевич В. Д. Макроекономіка: практикум : навч. посіб. / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Знання, 2010. – 550 с.

4. Вечканов Г. С. Макроэкономика : учебн. пособ. / Г. С. Вечканов, Г. Р. Вечканова. – СПб. : Изд. "Питер", 2008. – 240 с.

5. Кучерявенко І. А. Макроекономіка: практикум : навч. посіб. / І. А. Кучерявенко. – К. : Вікар, 2008. – 239 с.
6. Макроекономіка : навчальний посібник / О. М. Кліменко, О. М. Крюкова, В. М. Філатов та ін. ; під заг. ред. О. М. Кліменко. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2011. – 250 с.
7. Макроэкономика : учеб. пособ. / Е. Н. Клименко, О. Н. Крюкова, М. А. Мащенко, и др. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2011. – 200 с.
8. Мэнкью Н. Г. Принципы макроэкономики : пособие для вузов / Н. Г. Мэнкью. – 4-е изд. – СПб. : Изд. "Питер" , 2010. – 576 с.
9. Олійник О. В. Олімпіадні завдання з економіки : збірник / О. В. Олійник, І. Є. Тимченко. – Х. : Веста : Вид-во "Ранок", 2007. – 400 с.
10. Савченко А. Г. Макроекономіка : навч. посіб. / А. Г. Савченко. – К. : КНЕУ, 2006. – 441 с.
11. Селищев А. С. Макроэкономика / А. С. Селищев. – СПб. : Изд. "Питер", 2000. – 448 с.

12.2. Додаткова

12. Билорус О. Г. Глобальное устойчивое развитие : монография / О. Г. Билорус, Ю. М. Мацейко. – К. : КНЕУ, 2006. – 488 с.
13. Білоцерковець В. В. Нова економіка: сутність та ґенеза / В. В. Білоцерковець, А. В. Ляшенко. – Дніпропетровськ : Січ, 2007. – 221 с.
14. Ґенеза ринкової економіки (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка, економічний аналіз): Терміни, поняття, персоналії / за заг. ред. Г. Башн, С. Іфтемчука. – К. : Магнолія плюс, 2004. – 688 с.
15. Гілпін Р. Проблеми глобального капіталізму: світова економіка в 21 столітті / Р. Гілін. – Х. : Каравела, 2004. – 360 с.
16. Долан Э. Дж. Макроэкономика / Э. Дж. Долан ; пер. с англ. ; под. общ. ред. Б. Лисовика. – СПб. : АО "С-Пб оркестр" ; АОЗТ "Литера плюс", 1994. – 404 с.
17. Дорнбуш Р. Макроэкономика / Р. Дорнбуш, С. Фишер. – М. : Научная книга, 2004. – 632 с.
18. Економічний розвиток України: інституційне та ресурсне забезпечення / О. М. Климов, А. І. Даниленко, В. М. Трегобчук та ін. – К., 2005. – 540 с.
19. История экономики и экономической мысли : учеб. пособ. / под ред. Филатова В. М. – Х. : ИД "ИНЖЕК", 2012. – 328 с.

20. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. М. Кейнс ; пер. с англ. – М. : Прогресс, 1978. – 488 с.
21. Макконнел К. Р. Экономикс. Принципы, проблемы и политика / К. Р. Макконнел, С. Л. Брю. – 16-е изд. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 960 с.
22. Марець О. Р. Домогосподарство в умовах ринкової трансформації економіки України : рукопис. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.06.01 Економічна теорія. / О. Р. Марець. – Львів : Львівський національний університет, 2004.
23. Олійник О. В. Зовнішнє оцінювання (підготовка). Основи економіки : репетитор / О. В. Олійник. – Х. : Факт, 2008. – 256 с.
24. Олійник О. В. Олімпіадні завдання з економіки : збірник / О. В. Олійник, І. Є. Тимченко. – Х. : Веста ; Вид. "Ранок", 2007. – 400 с.
25. Панчишин С. Макроекономіка:тести і задачі / С. Панчишин. – К. : Либідь, 2002. – 216 с.
26. Jennissen, Roel Peter Wilhelmina. Macro-economic determinants of international migration in Europe : Proefschr. / Door Roel Peter Wilhelmina Jennissen; Rijksuniv.Groningen Amsterdam : Dutch univ.press, Cop.2004

12.3. Інформаційні ресурси

27. ЛигаБизнесИнформ. – Режим доступу : www.liga.net.
28. Нормативні акти України. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua.
29. Право. Украина. – Режим доступу : www.legal.com.ua.
30. Про сталий розвиток у всіх аспектах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ecoclub.kiev.ua.
31. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
32. Украинское право. – Режим доступу : www.ukrpravo.com.
33. Управління статистики. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

12.4. Методичне забезпечення

34. Кліменко О. М. Макроекономіка : навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни / О. М. Кліменко, О. М. Крюкова, М. С. Бріль. – Х. : ХНЕУ, 2012. – 136 с. [Режим доступу : <http://www.ikt.hneu.edu.ua/course/view.php?id=505>]

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Макроекономіка" за Національною рамкою кваліфікацій України

53

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Вступ до макроекономіки					
Здатність визначати сутність основних проблем і показників макроекономіки, їх взаємозв'язок	Здатність надавати характеристику національній економіці	Знання основних характеристик та історичних періодів розвитку макроекономічних процесів	Аналізувати тенденції макроекономічного розвитку	Зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують	Відповідальність за точне визначення сутності основних проблем і показників макроекономіки, їх взаємозв'язку
Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків					
Вміння аналізувати основні макроекономічні показники, їх співвідношення та вимірювання, а також проблеми, що пов'язані з ними	Сутність та взаємозв'язок макро-економічних показників	Знання основних макроекономічних показників та їх значення в національній економіці.	Аналізувати макроекономічні показники	Показувати результати дослідження проблем, пов'язаних з формуванням макроекономічних показників	Подавати результати виконаних самостійно або у складі колективу досліджень щодо прояву взаємодії макроекономічних показників

Продовження додатка А
Продовження табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Ринок праці					
Вміння досліджувати теоретичні та методологічні проблеми сучасного ринку праці, використовуючи концепції різних наукових шкіл	Показники зайнятості та безробіття та їх вплив на потенційний ВВП	Теоретичні та методологічні проблеми сучасного ринку праці.	Визначати основні соціально-економічні наслідки проблеми прояву безробіття на ринку праці	Презентувати результати дослідження соціально-економічних проблем безробіття в сучасному суспільстві	Самостійно досліджувати тенденції розвитку безробіття та відповідати за коректність і адекватність висновків і рекомендацій
Тема 4. Товарний ринок					
Вміння використовувати чинники товарного ринку при аналізі особливостей функціонування національної економіки	Сутність чинників товарного ринку, встановлення макроекономічної рівноваги.	Знання чинників встановлення макроекономічної рівноваги на різних етапах розвитку економічних циклів	Надавати характеристику сутності сукупних попиту та пропозиції, формулювати особливості макроекономічної рівноваги національній економіки.	Професійно формулювати особливості функціонування національної економіки	Відповідальність за точне визначення проблем, пов'язаних з особливостями встановлення макроекономічної рівноваги
Тема 5. Грошовий ринок					
Здатність характеризувати ключові проблеми розвитку грошового ринку в національній економіці	Визначення проблем розвитку грошового ринку, враховуючи дію сучасної банківської системи	Знання принципів дії мультиплікативного ефекту на грошовому ринку в сучасній національній економіці	Аналізувати ключові проблеми розвитку грошового ринку за допомогою сучасних методів виміру грошової маси	Презентувати результати аналізу ключових проблем грошового ринку	Самостійно досліджувати дію мультиплікативного ефекту на грошовому ринку та відповідати за коректність і адекватність висновків і рекомендацій

Продовження додатка А
Продовження табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Інфляційний механізм					
Здатність робити аналіз розвитку інфляційних процесів на сучасному етапі розвитку національної економіки	Сучасні концепції причин і наслідків інфляції	Знання механізму інфляції	Аналізувати причини прояви інфляції, виділяти негативні наслідки високих темпів інфляції у сучасній економіці	Презентувати результати дослідження причин та проявів інфляції	Відповідальність за точне визначення проблем, пов'язаних з темпами зростання інфляції
Тема 7. Споживання домогосподарств					
Здатність характеризувати доходи і споживання домогосподарств у сучасному економічному кругообігу	Визначення чинників споживання	Знання механізму та інструментарію споживання згідно сучасним поглядам економічних шкіл	Надавати основні характеристики споживанню домогосподарств	Показувати результати дослідження проблем, пов'язаних зі споживання домогосподарств	Самостійно досліджувати вплив основних чинників на споживання та відповідати за адекватність висновків і рекомендацій
Тема 8. Приватні інвестиції					
Вміння визначати функціональну роль інвестицій у сучасній економіці	Визначення сутності інвестування	Знання механізму визначення прибутковості інвестиційних процесів	Аналізувати механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями	Професійно формулювати загальні цілі інвестування	Відповідальність за визначення проблем інвестування

Закінчення додатка А
Закінчення табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 9. Сукупні витрати і ВВП					
Здатність визначати рівноважний ВВП в умовах різного рівня зайнятості	Проблеми дії механізму мультиплікації	Поняття моделювання рівноваги в економіці	Виявляти та оцінювати проблеми встановлення макроекономічної рівноваги в сучасних умовах	Показувати результати дослідження проблем, пов'язаних з особливостями макроекономічної рівноваги	Відповідальність за точне визначення проблем, пов'язаних з встановленням макроекономічної рівноваги
Тема 10. Економічна динаміка					
Вміння визначати джерела економічного зростання	Об'єктивність моделювання економічного зростання в національній економіці	Знання дії моделі мультиплікатора та акселератора	Визначати регулятивні пріоритети сучасної антициклічної політики	Презентувати результати дослідження механізму дії регулятивних механізмів національної економіки	Самостійно досліджувати наслідки формування сучасної економічної політики
Тема 11. Держава в системі макроекономічного регулювання					
Здатність аналізувати роль держави в економіці та основні функції держави	Сутність, особливості та основні характеристики державного макроекономічного регулювання	Принципи організації процесів регулювання економіки за допомогою фіскальної та монетарної політики	Розробляти стратегічні заходи для забезпечення державного регулювання національної економіки	Показувати результати дослідження проблем, пов'язаних з державним регулюванням економіки	Подавати результати виконаних самостійно або у складі колективу досліджень щодо державного регулювання економіки та дії мультиплікативного ефекту
Тема 12. Зовнішньоекономічна діяльність					
Вміння робити обґрунтовані висновки щодо вирішення проблеми рівноваги платіжного балансу	Визначати регулятивні пріоритети формування сучасної міжнародної економічної політики	Напрями державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Досліджувати наслідки і результати співробітництва України з міжнародними організаціями	Професійно формулювати основи конкурентної стратегії розвитку України в умовах глобалізації.	Самостійно досліджувати можливі шляхи підвищення конкурентоспроможності України в глобальній економіці

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	7
4. Структура навчальної дисципліни.....	14
5. Теми та плани семінарських занять.....	15
6. Теми практичних занять.....	19
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	21
7. Самостійна робота.....	22
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики.....	26
8. Індивідуально-консультативна робота.....	31
9. Методи навчання.....	32
10. Методи контролю.....	36
11. Розподіл балів, які отримують студенти.....	42
12. Рекомендована література.....	50
12.1. Основна.....	50
12.2. Додаткова.....	51
12.3. Інформаційні ресурси.....	52
12.4. Методичне забезпечення.....	52
Додатки.....	53

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"МАКРОЕКОНОМІКА"
для студентів усіх напрямів підготовки
всіх форм навчання**

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: **Кліменко** Олена Миколаївна
Крюкова Ольга Миколаївна

Відповідальний за випуск *Попов О. Є.*

Редактор *Бутенко В. О.*

Коректор *Бутенко В. О.*

План 2015 р. Поз. № 55 ЕВ. Обсяг 58 с.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Леніна, 9-А

---

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*